

WRITERS ON WRITING

Габріель Гарсія
Маркес

Скандал сторіччя

Переклад Галини Грабовської

*Видання підготовлено за підтримки
Українського культурного фонду.
Позиція Українського культурного фонду може
не збігатись з думкою автора.*

УКРАЇНСЬКИЙ
КУЛЬТУРНИЙ
ФОНД

Gabriel García Márquez

EL ESCÁNDALO DEL SIGLO

Textos en prensa y revistas (1950–1984)

LITERATURA RANDOM HOUSE

Габріель Гарсія Маркес

СКАНДАЛ СТОРИЧЧЯ

Тексти для газет і журналів (1950–1984)

*З іспанської переклала
Галина Грабовська*

ЛЬВІВ

УДК 821.134.2

М-26

Габріель Гарсія Маркес

СКАНДАЛ СТОРІЧЧЯ

Тексти для газет і журналів (1950–1984)

З іспанської переклала Галина Грабовська

Перекладено за виданням:

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

El escándalo del siglo

Textos en prensa y revistas (1950 – 1984)

ISBN: 978-84-397-3486-4

© 1981, 1982, 1983, 1974 – 1995, 1991 – 1999, Gabriel García Márquez

© 2018, Penguin Random House Grupo Editorial, S. A. U.

Travessera de Gràcia, 47-49. 08021 Barcelona

© 2018, Jon Lee Anderson, por el prólogo

© 2018, Cristóbal Pera, por la edición

Габріель Гарсія Маркес (1927 – 2014) – колумбійський письменник, журналіст і політичний діяч, лауреат Нобелівської премії з літератури 1982 року, один із найяскравіших представників «магічного реалізму». Габо (як ніжно називають письменника його шанувальники) публічно заявляв, що хоче, аби про нього пам'ятали не як про автора «Ста років самотності» і лауреата відомих літературних премій, а як про репортера: «Я народився журналістом і нині почуваюся ним більше, ніж будь-коли. Це увійшло в мою кров». Допоможе виконати цю волю письменника книжка «Скандал сторіччя» (2018) – збірка його газетних репортажів і колонок.

Тематика п'ятдесяти текстів «Скандалу...» багатоясна: від політичних переворотів до «особистого Гемінгвея» Маркеса і перукаря президента, від літературщини, привидів минулого й майбутнього та розповіді про те, як пишуть романи, – і до інсайтів, феномену телепатії й тасмниці містичної історії, якій він, один із найвизначніших письменників Латинської Америки, не зміг дати назви.

Усі права застережені. Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати у будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко».**

© GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ,
and Heirs of GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ,
1981, 1982, 1983, 1974–1995, 1991–1999

© Jon Lee Anderson, передмова, 2018

© Cristóbal Pera, редагування, 2018

© Галина Грабовська, український переклад, 2019

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2019

ISBN 978-617-7654-20-8

ISBN 978-617-7654-08-6

(Серія «Writers on Writing»)

Зміст

7	Передмова
19	Від редактора
25	Президентський голяр
28	Тема для теми
31	Поясненна помилка
34	Убивця самотніх сердець
37	Смерть — дама непунктуальна
40	Химерне ідолопоклонство в Ла-Сьєрпе
50	Чоловік приходить у дощ
55	Дім родини Буендія
58	Літературщина
60	Провісники
62	Листоноша дзвонить тисячу разів
69	Тигр з Аракатаки
71	Й. С. їде на відпочинок
76	Скандал сторіччя
143	Жінки, що зникають в Парижі, опиняються в Каракасі?
148	«Я побував в Угорщині»
156	Найчудовніший на світі рік
175	Лиш дванадцять годин на його порятунок
188	6 червня 1958 року: Каракас без води

197	Злигодні письменника
201	Не спадає на думку жодна назва
211	Сандіністський удар. Хроніка нападу на «дім свиней»
225	Кубинці перед лицем блокади
237	Примара Нобелівської премії
243	Бездротова телепатія
247	Нове найстаріше на світі ремесло
251	Так, туга і далі є такою ж, як була
255	Страшна оповідка для новорічної ночі
259	Магічні Кариби
264	Поезія — доступна дітям
267	Ріка життя
272	«Марія, серденько моє»
276	Немов заблудлі душі
280	Ще трохи про літературу і дійсність
285	Мій особистий Гемінгвей
291	Привиди доріг
295	Богота 1947 року
299	«Дорожні байки»
303	Моє інше «я»
308	Бідні добрі перекладачі
313	Літак сплячої красуні
318	Потрібен письменник
322	Обрегон, або несамовите покликання
326	Література без страждань
330	З Парижа — з любов'ю
334	Повернення в Мехіко
338	Гаразд, поговорімо про літературу
342	Ота дошка новин
347	Повернення до зародка
351	Як написати роман?

Передмова

Світ визнає Габріеля Гарсію Маркеса як непересічного романіста: любого творця полковника Авреліано Буендіа і Макондо, епічного кохання Ферміні Даси і Флорентіно Аріси, смерті Сантьяго Насара і страхітливого та самотнього диктатора з «Осені патріарха». За все це його за життя удостоїли найвищої відзнаки літератора, Нобелівської премії, і вся Латинська Америка тріумфувала, побачивши «одного з шістнадцяти синів телеграфіста з Аракатаки» на церемонії її вручення в присутності королівської родини Швеції.

Габо (під таким ласкавим ім'ям його знає весь іспаномовний світ) відомий також як друг і повірник Фіделя Кастро та Білла Клінтона, а ще Кортасара, Фуентеса та інших їхніх колег по буму; а також як чоловік Мерседес Барчі і батько двох синів, Гонсало і Родріго. Коли у 2014 році, у віці вісімдесяти семи років, він помер, на похорон, церемонія якого відбулась у гарному Палаці красних мистецтв в Мехіко, столиці країни його проживання, прийшли усі. І коли Хуан Мануель Сантос, на той час президент Колумбії, його батьківщини, назвав його найвидатнішим колумбійцем всіх часів, ніхто не взяв це під сумнів.

Та, крім усього цього, Габо був газетярем; журналістика в певному сенсі була його першим коханням і, як усі перші кохання, найтривкішим. Ця професія стала його першою опорою як письменника, і він це завжди пам'ятав; його замилювання журналістикою було таким, що якимось він, з

характерною для нього піднесеністю, заявив, що вона є «найкращим на світі ремеслом».

Цю гіперболу породило почуття поваги і любові до професії, яку він зробив своєю в той самий час, коли робив свої перші кроки як письменник. У 1947 році, на першому році навчання в Національному університеті в Боготі, Габо опублікував свої перші оповідання в часописі «Ель Експектадор». Він хотів стати письменником, але вступив на факультет права, щоб догодити батькові.

Політичне насильство різко увірвалось в життя Габо в квітні 1948 року, коли вбивство харизматичного ліберального лідера Хорхе Ельєсера Гайтана спровокувало кількадедне народне заворушення. Під час колотнечі, яку пам'ятають як «Боготасо», студентський гуртожиток Габо згорів, а сам університет було зачинено *sine die*. Це стало початком громадянської війни (названої «Ля Віоленсія») між лібералами і консерваторами, яка тривала десять років і забрала життя 200 тисяч людей.

Колумбія, як і життя Габо, вже ніколи не будуть такими, як раніше. Аби продовжити навчання, Габо переїжджає в Картахену-де-Індіас, записується в університет і в травні 1948 року починає публікуватися в новій місцевій газеті «Ель Універсаль». Незабаром він покинув навчання, аби цілком присвятити себе письменству. Намагався заробляти на життя, пишучи статті до «Ель Еральдо» в Барранкільї, місті, куди він переїхав 1950-го. То були щасливі роки формування в оточенні інших юних творців: письменників, митців, богеми, які стали близькими друзями й утворили так звану «Барранкільську групу». В ту пору Габо жив в готелі, де номери здавались погодинно, вів колонку, яку підписував псевдонімом Септімус, і написав свою першу повість «Опале листя».

Ця антологія, така ж очікувана, як і необхідна, акцентує журналістський спадок Габріеля Гарсії Маркеса шляхом упорядкування його опублікованих статей. Починається вона молодим і божественним Габо побережного періоду, який заледве почав свій злет як письменник, і продовжується наступні сорок років до середини вісімдесятих, коли він вже є зрілим і ушлявленим автором. Ця антологія показує нам письменника з захопливим пером, гострослова і веселуна, чия публіцистика мало відрізняється від його белетристики. У «Теми для теми», наприклад, він пише, як важко знайти прийнятну тему, щоб розпочати замітку. «Дехто перетворює відсутність теми на тему для газетної замітки», — каже він, і переглянувши ціле віяло барвистих історій, які з'являються в часописах (про те, що дочка іспанського диктатора Франко виходить заміж і наречений буде зватися «зятьком», що діти попеклися, бавлячись літаючими тарілками), ясно дає зрозуміти, що можна написати веселу статтю про абищо. У «Поясненній помилці» Габо пише, як п'яний як хлющ чоловік викидається з вікна свого готелю, побачивши, як з неба падають рибини. Кінцівка оповідання Габо написана в готичному тоні *noir* в стилі Едгара Аллана По, що показує журналіста, якого перш за все мотивує бажання «видати добре розказану оповідь», як він сам зазвичай говорив у своєму побережному стилі: «Калі. 18 квітня. Надзвичайною несподіванкою для мешканців головного міста долини Кавка стало сьогодні побачити на центральних вулицях міста сотні сріблястих рибок близько двох дюймів завдовжки, що висипали повсюди».

У 1954 році році Габо вернувся в Боготу, аби працювати в «Ель Експектадор», тій самій газеті, де були опубліковані його перші оповідання. Почав з критичних оглядів фільмів і зайнявся репортажем як спеціальний кореспондент, але також публікував замітки про те, що його цікавило

(деякі з них зібрані в цій книжці), записи народних легенд узбережжя, або роздуми про події, які його заінтригували: в «Літературщині» він згадує жахливе вбивство, скоєне в Антіокої. Осудливим тоном, пом'якшеним притаманним йому чорним гумором, Габо зазначає: «Ця новина удостоїлася лише двох колонок на сторінці окружних новин — через нинішню зміну ваги журналістики. Просто ще одна кривава подія. З тією відмінністю, що в наш час у ній нема нічого надзвичайного, бо як новина вона є занадто звичною, а як роман — занадто кровожерною. Варто було б порадити реальному життю бути трохи стриманішим». В іншій статті, «Листоноша дзвонить тисячу разів», Габо своїм чудовим репортажем з будиночка в Боготі, де опиняються листи, які ніколи не доходять до одержувача, знову показує, що новину можна зробити з нічого.

Під час свого побуту в Боготі, Габо встиг прославитись як репортер національного рівня своїм драматичним багатосерійним репортажем «Оповідь жертви кораблетрощі», опублікованим 1955 року. Історія Габо ґрунтується на інтерв'ю з членом екіпажу корабля колумбійського флоту ARC Caldas Луїсом Алехандро Веласко, єдиним уцілілим із семи моряків, яких змило за борт, коли судно раптом перекинулось на один бік. Вона стала цілковитим успіхом. Серія, опублікована в чотирнадцяти випусках, побила рекорд продажів газети «Ель Експектадор» і разом з тим спричинила страшенний скандал, бо суперечила офіційній версії про те, що причиною лиха став неіснуючий шторм; Габо стверджував, що судно затонуло через перевантаження, спричинене контрабандою, яку взяли на борт офіцери і члени команди; результатом стало те, що редактор, аби спровадити Габо з ока урагану, відряджає його в Європу. Так Габо вперше поїхав з Колумбії.

Упродовж двох з половиною років, проведених в Європі, побувавши у ролі роз'їзного кореспондента в Парижі,

Італії, Відні і навіть країнах Східної Європи, по той бік залізної зависи, Габо написав цикл хронік про все, що йому здавалось вартим уваги: від зустрічі на найвищому рівні в Женеві до лондонських туманів або гаданих чвар між двома знаменитими акторками італійського кіно. Його проза була невимушеною, а замітки — завжди гострими і сповненими іронії; він був великий баляндрасник, як називають жартівників у Колумбії, і когорта вірних шанувальників, набута завдяки «Оповіді жертви кораблетрощі», готова була читати будь-яку річ, що виходила з-під його пера. В одній з його європейських статей, «Й. С. їде на відпочинок», Габо розповідає про звичний шлях Папи з Ватикану в палац Кастель-Гандольфо на околиці Риму. Змальовуючи сцену, як кіносценарист, Габо писав: «Папа поїхав у відпустку. Нині по обіді, рівно о п'ятій, він сів у приватний "Мерседес" із номерними знаками SCV-7 і виїхав через ворота Інквізиції у напрямі палацу Кастель-Гандольфо, що за 28 кілометрів від Риму. Два велетенські швейцарські гвардійці привіталися з ним у брамі. Один із них, вищий і міцніший білявий юнак має сплюснутого носа, такий ніс боксера — це наслідок дорожньої аварії». Історія сповнена напруженого очікування завдяки додаванню в неї внутрішніх розділів під власними заголовками: «35 градусів у тіні», або «Дорожні пригоди», в якому пояснено десятихвилинне запізнення, з яким Його Святість прибув у свій палац, спричинене вантажівкою, яка перегородила дорогу. Новиною про непередбачуваний приїзд Папи він ділиться в іронічному тоні: «Ніхто в Кастель-Гандольфо не зауважив, з якого боку Папа в'їхав до свого відпочинкового палацу. В'їхав він із заходу, у сад з алеєю, облямованою сторічними деревами».

Коли наприкінці 1957 року Габо повернувся в Латинську Америку, Пліній Апулейо Мендоса, колумбійський приятель, запросив його працювати в «Моменто», жур-

нал в Каракасі. Мендоса також супроводжував Габо в його подорожі країнами Східної Європи. Приїзд Габо збігся з новим етапом політичних потрясінь: невдовзі по прибутті, в січні 1958 року, сталося падіння венесуельського диктатора Маркоса Переса Хіменеса. Це було перше народне повалення диктатора в часи, коли Латинською Америкою правили майже винятково диктатори. Те, що Габо увесь наступний рік прожив в окриляючій атмосфері Венесуели, стало для нього політичним пробудженням.

Він ненадовго вернувся в Барранкілью, щоб одружитися з Мерседес Барчею, гарненькою юнкою з Момпокса, в яку він закохався кілька років тому, під час свого бережного періоду. Вони разом вернулись у Каракас. Коли його приятель Мендоса покинув «Моменто» через незгоду з власником, Габо із солідарності також звільнився. Почав писати статті для інших видань як фрілансер. Дві з них, представлені тут, «Каракас без води» і «Лиш дванадцять годин на його порятунок», є класичними взірцями публіцистичного стилю Габо, що власне формувався, в якому оповідь, скрупульозне відтворення драматичних перипетій реального життя, провадиться в манері саспенсу, іноді майже гіччоківського, і з розв'язкою, що розкривається тільки вкінці.

В січні 1959 року, два тижні по тому, як повстанська армія Фіделя Кастро скинула диктатора Фульхенсіо Батісту і захопила владу на Кубі, Габо і Мендоса зуміли прибути на острів на борту розтелпаного літака, присланого в Каракас бородатими переможцями, щоби привезти журналістів. Відтоді розпочався зв'язок із кубинською революцією, який тривав усе його життя. Цей перший свій кубинський досвід Габо незабутньо описав в статті «Не спадає на думку жодна назва».

У своєму тексті Габо помістив недавню революцію у тогочасний політичний контекст, послуговуючись ге-

ніальним змалюванням кубинського поета Ніколаса Гільєна, з яким він познайомився в Парижі кілька років перед тим, коли обидва мешкали в одному задрипаному готелі в Латинському кварталі. «[...] навіть у найлютішу зимову пору, — пише Габо, — Ніколас Гільєн зберігав у Парижі дуже кубинський звичай прокидатися (без півня) з першими півнями і читати газети біля просвіту кав'ярні, заколисаний повітом бур'янів, що ними поросли цукроварні, і перебором гітарних струн шумливих світанків в Камагуеї. Потім він відчиняв вікно свого балкона, так само як в Камагуеї, і будив усю вулицю, викрикуючи нові вісті з Латинської Америки, перекладені з французької мови на кубинський жаргон».

Тогочасна ситуація на континенті дуже точно відображена на офіційній фотографії конгресу глав держав, що відбувся попереднього року в Панамі: «Заледве можна розгледіти цивільного каудильйо серед шарварку мундирів і воєнних медалей. Навіть генерал Дуайт Ейзенхауер, який на посту президента Сполучених Штатів зазвичай маскував запах пороху свого серця найдорожчими костюмами з Бонд-стріт, для того історичного фото начепив на себе запальні шнури воїна на покої. Тож одного ранку Ніколас Гільєн розчиняв своє вікно і викрикнув єдину новину: “Його скинули!” Сонна вулиця зворохобилась, бо кожен з нас думав, що скинутий — його. Аргентинці думали, що це Хуан Домінго Перон, парагвайці — що Альфредо Стресснер, перуанці — що Мануель Одрія, колумбійці — що Густаво Рохас Пінілья, нікарагуанці — що Анастасіо Сомоса, венесуельці — що Маркос Перес Хіменес, гватемальці — що Кастільйо Армас, домініканці — що Рафаель Леонідас Трухільйо, а кубинці — що Фульхенсіо Батіста. Насправді то був Перон. Пізніше, говорячи про це, Ніколас Гільєн намалював нам безрадісну картину становища на Кубі. “Єдине, що я бачу в прийдешньому, — підсумував

він, — це той хлопець, який зараз багато шамотається з боку Мексики». Він зробив паузу східного пророка і завершив: «Його звати Фідель Кастро».

І власний приїзд у Гавану у розпал революційного пориву Габо згадував так: «Перед полуднем ми приземлились серед пишних маєтків найбагатших багатіїв Гавани: в аеропорту Кампо Колумбія, якому згодом дали ім'я Сьюдад Лібертад, колишній твердині Батісти, де за кілька днів до того став табором Каміло Сьєнфугос зі своєю колонною ошелешених гвахірів. Перше враження було радше комедійним, бо зустріти нас вийшли службовці старої військової авіації, які в останню хвилину перейшли на бік революції і сиділи в своїх казармах, доки у них не повідростають бороди, щоб вони стали схожими на старих революціонерів».

1968, рік публікації та надзвичайного успіху «Ста років самотності», був одним з найуспішніших в житті Габріеля Гарсії Маркеса. Відтоді Габо та його родина насолоджувались економічною стабільністю, а його самого весь світ цілком заслужено проголосив одним з найвидатніших письменників сучасності. Наступні двадцять років Габо не покидав літературні вершини, в цей період він опублікував свої основні твори, включно з «Осінню патріарха» та «Коханням під час холери», але водночас, хоча цей бік значно менше відомий мільйонам його читачів поза Латинською Америкою, продовжував займатися журналістикою, і щораз більше політично заангажованою.

У сімдесяті в атмосфері зростаючої напруги в Латинській Америці, спричиненої тріумфом кубинської революції і політикою насильного стримування, яку провадили Сполучені Штати, Габо увійшов в етап військової журналістики. Коли в 1973 році чилійського президента-соціаліста Сальвадора Альєнде жорстоко скинув генерал Августо Піночет, Габо заявив, що більше не опублікує

жодної книжки, доки режим не впаде. Хоча він не дотримав цієї обіцянки, однак почав усе відвертіше виказувати свою симпатію лівій справі.

Разом із кількома друзями, колумбійськими журналістами, він створив журнал лівого спрямування «Альтернатіва»; писав статті та колонки з критикою північноамериканської політики на підтримку Куби і Фіделя Кастро, з яким у Габо зав'язалась щира дружба. Він написав велику статтю, де вихваляв історичну кубинську військову виправу в Анголу, і ще одну, яка увійшла в цю збірку під назвою «Сандіністський удар. Хроніка нападу на “дім свиней”», де як героїчну епопею описано масове захоплення в заручники нікарагуанських парламентарів групою сандіністських партизанів.

У статті «Кубинці перед лицем блокади», що увійшла в цю антологію, Габо використав своє обдарування оповідача, аби пояснити читачам наслідки знаменитого «ембарго» (для кубинців «блокади»), що його Сполучені Штати запровадили проти Куби у 1961 році. Він пише: «Того вечора, першого вечора блокади, на Кубі було близько 482 560 автомобілів, 343 300 холодильників, 549 700 радіоприймачів, 352 900 електричних прасок, 286 400 вентиляторів, 41 800 автоматичних пральних машин, 3 510 000 наручних годинників, 63 локомотиви і 12 торгових кораблів. Усе це, крім наручних годинників, які були швейцарськими, було зроблене в Сполучених Штатах. Очевидно, мав минути певний час, заки кубинці усвідомлять, що значили в їхньому житті оті фатальні цифри. З точки зору виробництва, Куба раптом виявила, що є не окремою країною, а торговельним півостровом Сполучених Штатів».

Через такі тексти Габо дуже критикувала права преса Сполучених Штатів і Латинської Америки, дехто навіть називав його пропагандистом кубинського режиму, а то й корисним ідіотом Фіделя Кастро. Габо продовжував підтримувати справу, в яку вірив, а ще виконував роль

дипломата, особисто беручи участь у спробах налагодити діалог між Сполученими Штатами та Кубою, а також між лідерами колумбійських партизанів та урядами його країни, що змінювали один одного.

Але твори Габо також доносили його політичні ідеї. В 1987 році, отримавши гнітючу звістку про те, що за наказом Пабло Ескобара було вбито Гільєрмо Кано, його друга і багаторічного редактора «Ель Експектадор», Габо написав цей щирий і зворушливий панегірик: «Майже сорок років, де б я не був, о будь-якій порі, щоразу, коли в Колумбії щось коїлось, моєю першою реакцією було телефонувати Гільєрмо Кано, аби він точно мені розказав, що сталося. І завжди, без жодної осічки, я чув в телефоні той самий голос: “Привіт, Габо, як ся маєш?” Якось у грудні минулого року Марія Хімена Дусан привезла мені в Гавану його листа з проханням написати щось особливе на річницю “Ель Експектадор”. У той же вечір в моєму домі президент Фідель Кастро у ході дружньої вечірки розповідав мені щось, що цілком поглинуло мою увагу, коли я почув тихий і тремтячий голос Мерседес: “Вбили Гільєрмо Кано”. Це сталося п’ятнадцять хвилин тому, і хтось поспішив до телефона, аби сповістити нам скупку новину. У мене заволокло сльозами очі, і я заледве дочекався, коли Фідель Кастро завершить фразу. Єдине, що мені, оглушеному потрясінням, спало на думку тієї миті, був той самий відруховий імпульс, що і завжди: зателефонувати Гільєрмо Кано, аби він розповів мені новину повністю і розділити з ним лють і біль від його смерті».

Наприкінці дев’яностих Габо, якому діагностували рак лімфатичної системи (хоча від цієї хвороби він вилікувався), в останні п’ятнадцять років свого життя почав невимовно слабнути.

У 1996 році, ще до того, як почались його проблеми зі здоров’ям, він опублікував книжку «Новина викрадення»,

одну з небагатьох своїх важливих публіцистичних праць, широко відому в світі; в ній йдеться про жахливі поневіряння групи впливових колумбійців, здебільшого журналістів, яких Пабло Ескобар взяв у заручники, намагаючись схилити колумбійський уряд відмовитись від угоди про видачу наркотрафікантів, яку той уклав зі Сполученими Штатами.

У 1998 році Габо частину грошей зі своєї Нобелівської премії витратив на те, щоб купити журнал «Камбіо», що належав його приятельці, і знову запустити його з новою командою репортерів і редакторів. У «Камбіо» він опублікував деякі зі своїх останніх публіцистичних творів, наприклад, портрети співачки з Барранкільї Шакіри та венесуельського каудильйо Уго Чавеса. Врешті-решт журнал довелось закрити, та поки той існував, Габо насолоджувався процесом, радий знову з головою поринути в «найкраще на світі ремесло».

У цей же період, починаючи з 1995 року, Габо давав майстер-класи в Фундації Габріеля Гарсії Маркеса на підтримку нової латиноамериканської журналістики зі штаб-квартирою в Картахені-де-Індіас, що була створена з метою поширювати нові журналістські методи та заохочувати нову генерацію латиноамериканських журналістів. Під час однієї розмови в 1999 році Габо запросив мене стати одним з викладачів Фундації і описав майбутнє братство публіцистів і репортерів нашої півкулі як «чудову банду друзів», яка не тільки підвищить рівень латиноамериканської журналістики, а й зміцнить демократії на континенті.

За роки, що минули відтоді, тисячі журналістів пройшли через робітні та отримали нагороди Фундації, і багато з них завдячують своїм подальшим професійним успіхом «Фундації Габо», як зазвичай її називають. Де-хто заснував журнали та портали, присвячені хроніці та журналістським розслідуванням, інші написали книжки;

багатьом присуджені визначні премії. Безумовно, щось особливе є в тому, що одним з найбільш намацальних спадків автора, який є символом латиноамериканського літературного буму, є те, що він став хрещеним батьком нового латиноамериканського буму, цього разу журналістського. По смерті Габріеля Гарсії Маркеса конгрес Колумбії прийняв закон про створення в його улюбленій Картахені-де-Індіас постійного «Центру Габо», який співпрацюватиме з його Фундацією, аби його журналістський доробок, разом із іншими його звершеннями, знали і передавали новим поколінням.

*Джон Лі Андерсон,
8 липня 2018 року*

Від редактора

*Пам'яті Кармен Бальсельс
і Клавдіо Лопеса де Лямадрід*

Габріель Гарсія Маркес не раз повторював, що журналістика є «найкращим на світі ремеслом» і що він вважає себе радше журналістом, ніж письменником: «Насамперед я є журналістом. Усе життя був журналістом. Мої книжки – це книжки журналіста, навіть якщо це малопомітно».

Ця добірка з п'ятдесяти текстів Габріеля Гарсії Маркеса, опублікованих в журналах і газетах між 1950 і 1987 рр., що були вибрані з монументального п'ятитомника «Журналістські праці», укладеного Жаком Жіляром, має на меті ознайомити читачів його белетристики із взірцями його роботи в газетах і журналах, що стали плодом ремесла, яке він завжди вважав основою своєї творчості. У багатьох цих текстах читачі його літературних творів почують знайомий голос і побачать, як у журналістській праці ви-творювався цей голос оповідача.

Ті, хто хочуть глибше зануритися в тему, мають в своєму розпорядженні дітище Жіляра, перевидане в *Literatura Random House*. В його передмовах вони знайдуть захопливе і глибоке тлумачення історичних та тематичних аспектів текстів і ремесла письменника. Як стверджує Жіляр, «журналістика Гарсії Маркеса була в основному школою стилю і полягала в навчанні оригінальної риторики». У не призначеному для продажу виданні «Габо журналіст», опублікованому Фондацією на підтримку нової латиноамериканської журналістики і Національною радою на

підтримку культури і мистецтв (Мексика), є інакша добірка, зроблена видатними колегами-журналістами, і детальна хронологія кар'єри письменника.

Хоча декотрі з його перших оповідань з'явилися в пресі раніше, ніж його замітки, журналістика була тим заняттям, яке дало змогу молодому Гарсії Маркесу покинути вивчення права, почати писати для «Ель Універсаль» (Картахена) і в «Ель Еральдо» (Барранкілья) і в ролі кореспондента «Ель Еспектадор» (Богота) поїхати в Європу (куди його відправили подалі від гріха після конфлікту, спричиненого його першим великим репортажем про моряка, який став жертвою кораблетрощі). Повернувшись, він завдяки приятелю і колезі-журналісту Плінію Апулейо Мендосі продовжив свою журналістську працю у Венесуелі, в таких журналах, як «Еліте» та «Моменто», доки не переїхав до Нью-Йорка як кореспондент кубинської агенції «Пренса Латіна». Кілька місяців по тому він з дружиною Мерседес Барча і сином Родріго переїздить до Мексики, де на якийсь час покине ремесло журналіста, аби засісти за написання роману «Сто років самотності», передісторія якого також викладена в одному з вибраних тут текстів, «Дім родини Буендія». Хоча його літературна праця займатиме більшу частину його часу, письменник завжди повертатиметься до свого захоплення журналістикою і навіть стане засновником шести видань, зокрема «Альтернатіви» і «Камбіо»: «Я хочу, аби мене пам'ятали не як автора «Ста років самотності» чи лауреата Нобелівської премії, а як газетяра».

«Скандал сторіччя» поіменовано за назвою великого, центрального в цій антології, репортажу, надісланого з Риму та опублікованого в тринадцяти послідовних випусках «Ель Еспектадор» (Богота) у вересні 1955 року. В цих двох словах ми бачимо і газетний заголовок, і перебільшення, що тяжіє до літератури. Підзаголовок вже є

перлиною з підписом автора: «Покійна Вільма Монтезі обходить світ».

Серед текстів є газетні замітки, колонки, коментарі, хроніки, репортажі, редакційні статті та портрети. Читач також знайде кілька літературних текстів, опублікованих в пресі чи в літературних журналах.

Критерій відбору був особистим, і я намагався уникнути будь-якої академічної, стилістичної чи історичної категоризації. Як читач і редактор Гарсії Маркеса, я вибирав тексти, де латентно присутнє це нарративне розходження між журналістикою та літературою, де шви реальності розлазяться через його нестримний нарративний імпульс, даруючи читачам можливість ще раз насолодитись творчістю «оповідача історій», яким був Гарсія Маркес.

Та водночас Гарсія Маркес, як сам він зауважив в одному інтерв'ю, писав свою белетристику, використовуючи прийоми своєї журналістської професії: «У цих книжках є стільки розслідувань і перевірки даних, історичної точності, достовірності фактів, що по суті вони є великими белетризованими або вигаданими репортажами, але методи дослідження та оперування інформацією є журналістськими».

Читач знайде юнацькі газетні тексти, в яких оповідач-початківець намагається знайти привід, який дозволить йому переступити межу, зайшовши на територію літератури, як-от гумористична замітка про президентського голяра, що відкриває антологію; ранні фрагменти оповідей, де вже з'являються родина Буендія чи Аракатака; хроніки з Риму, де автор стежить за розслідуванням смерті італійської дівчини, і, найвірогідніше, до її вбивства, як виявилось, причетні політичні та артистичні еліти країни; і пробує себе в жанрі детективу і світської хроніки, яка нагадує нам «Солодке життя»; репортажі про контрабанду жінок з Парижа в Латинську Америку, які закінчуються

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.